

EUGENE BACH ȘI TENZIN LAHKPA

De la Buddha la Cristos

Un călugăr budist Îl întâlnește pe Dumnezeu cel viu

Traducere de Raluca Mirăuță

 CASACĂRȚII
Oradea, 2021

Copyright © 2019 by Back to Jerusalem, Inc.
Apărută în limba engleză cu titlul *Leaving Buddha*. Publicată de Whitaker House, 1030 Hunt Valley Circle, New Kensington, PA 15068.
Toate drepturile rezervate.

*Toate drepturile asupra ediției în limba română aparțin editurii Casa Cărții.
Orice reproducere sau selecție de texte din această carte este permisă doar cu aprobarea în scris a editurii Casa Cărții, Oradea.*

De la Buddha la Cristos

Tenzin Lakhpa și Eugene Bach

Copyright © 2021 Casa Cărții

OP 2, CP 30,

410670 Oradea

Tel./Fax: 0359 800 761; 0728 874 975; 0259 469 057

E-mail: info@ecasacartii.ro

www.ecasacartii.ro

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
LAHKPA, TENZINS**

**De la Buddha la Cristos : un călugăr budist Îl
întâlnește pe Dumnezeu cel viu / Tenzin Lakhpa,
Eugene Bach ; trad. de Raluca Mirăuță. - Oradea :
Casa Cărții, 2021**

ISBN 978-606-732-192-0

I. Bach Eugene

II. Mirăuță, Raluca (trad.)

2

Traducerea: Raluca Mirăuță

Editarea: Daniel Fărcaș

Tehnoredactarea: Vasile Gabrian

Coperta: Marius Bonce

Tiparul executat la Metropolis srl, str. Nicolae Jiga 31, Oradea

Tel./Fax: 0259 472 640

Cuprins

Nota coautorului	7
Mulțumiri	11
Prolog: Marea dezbatere.	13

Partea întâi: Cum am învățat căile lui Buddha

1. Născut în munții din Tibet	21
2. O mamă cucernică	26
3. Un tată dominator	30
4. Ochiul atotvăzător	35
5. Copilăria lui Buddha	39
6. Zilele sfinte tibetane	43
7. Buddha războinicul	48
8. Întâlnirea cu un călugăr	52
9. Ofrandă la templu	56
10. Ziua mutării	61
11. Încercarea de foc	65
12. Pâinea mea cea de toate zilele	68
13. Steagurile de rugăciune	73
14. Secrete întunecate	78
15. Prima dezbatere publică	83
16. Călăuzirea mamei	88
17. Practica tibetană a suicidului spiritual	93

Partea a doua: O intensă căutare a iluminării

18. Prima călătorie în afara satului meu	99
19. Budism contra islam	104
20. Mai că adorm	109
21. Lhasa	113
22. Asasinatul	118
23. Mă alătur Rezistenței	122
24. Când te dai drept hrană tigroaicei	127
25. <i>Abhidharma</i> : cea mai înaltă <i>dharma</i>	131
26. Căutarea <i>Abhidharme</i>	135

27. Părăsesc Tibetul	140
28. „Nu mai pot!”	145
29. India	149
30. <i>Dharamshala</i>	153
31. Mănăstirea Thiksay	157

Partea a treia: Iluminat prin iubire și jertfă

32. O rudă creștină	165
33. „Mai letal decât Mara”	169
34. Învățăturile lui Dalai Lama	173
35. Semnul crucii frânte	177
36. Ce m-au învățat cei șapte ani în India	182
37. Înapoi în Tibet	186
38. O înmormântare tibetană	190
39. Prețioasa Trinitate	194
40. Tuberculoza	199
41. Darul doctorului	203
42. Îl găsesc pe Isus	208
43. Devin ucenic	212
44. Contest sistemul	216
45. „Ucideți-l!”	222
46. Evadarea	228
Epilog: Acolo unde crește floarea de lotus	232
Despre autori	239
Note	240

Prolog: Marea dezbatere

Fugeam de colo-colo în spatele mulțimii, încercând să zăresc câte ceva peste umerii bătrânilor satului care ședeau în primele rânduri al adunării. Țopăiam neîncetat în căutarea poziției perfecte, însă de îndată ce reușeam să găsec un locșor liber printre umeri și brațe, cineva se foia, blocându-mi iarăși vederea.

Voiam să fiu și eu de față la dezbateră ce avea loc în satul nostru, între doi dintre cel mai cunoscuți și respectați *lama* tibetani din zonă. Nu țin minte cum îi chema, însă îmi amintesc clar evenimentul. Eram doar un copil pe atunci, dar știam că tatăl meu abia aștepta să participe. Nu se putea vorbi cu el despre altceva.

Dezbaterile religioase erau un fel de Campionat Mondial de Fotbal sau Super Bowl al satului meu. De fapt, prin dezbateră nu se lămurău sau soluționau diverse chestiuni – ci pur și simplu așa ne distram noi!

În mijlocul satului nostru se afla o mică piață cu un copac umbros în centru, înconjurat ici-colo de petice de iarbă. Aceasta era „arena” principală de dezbateri între călugării ce ne vizitau. Astfel ajungeau în sat învățăturile religiei noastre.

Dezbaterile de felul acesta au lăsat o impresie puternică asupra mea. Când eram singur în munți, mă prefăceam uneori că polemizez cu un alt călugăr. Foloseam orice oportunitate de tăcere și solitudine pentru a-mi închipui că sunt un orator iluminat, care poate captiva imaginația maselor cu intelectul său.

În cadrul unei dezbateri tibetane, călugărul contestatar se ridică în picioare și își prezintă argumentul, în timp ce cel care își apără poziția rămâne așezat, ascultând cu atenție punctul de

vedere al primului. În dezbaterea sătească despre care vorbesc, pe când încercam să zăresc câte ceva prin mulțime, nu am reușit să îi văd pe cei doi învățători *lama* intrând în piață, însă am auzit când dezbaterea a început. Un zumzet general s-a ridicat dinspre ascultătorii din față. Simțeam parcă palpabil entuziasmul și tânjeam după un loc în primul rând.

În capătul îndepărtat al pieței am găsit în cele din urmă o mică breșă între doi călugări mai vârstnici, de la mănăstire. Era poziția perfectă. Vedeam și auzeam tot ce ce petrecea.

Călugărul contestatar, care în tot acest timp stătuse în picioare, se îndepărta cu pași mari și apăsați, apoi făcu brusc stânga-mprejur, precum un războinic kung-fu, adoptând o postură de combatant. La mâna dreaptă îi atârna un șirag de mărgele. S-a aplecat înainte, spre a vorbi direct către fața călugărului aflat în defensivă, care rămăsese cu desăvârșire calm și nemișcat.

— Ce este mai benefic: să îi urmăim pe iluminați sau să urmăim scrierile iluminaților? Încheindu-și întrebarea, și-a adus brațele împreună ca și cum ar fi lovit cu biciul, mișcare ce a produs un pocnet sonor, atrăgând pe dată atenția publicului.

Șezând încă pe pământ și bătând ușurel cu degetele țărâna, călugărul aflat în defensivă a răspuns:

— Accept. Ambele lucruri ne sunt cerute de Buddha și ambele sunt necesare. Ce știm despre Buddha care să nu fie scris? Care școală de budism se întemeiază doar pe *sangha*? (*Sangha* se referă la membrii comunității monastice.)

Nu era o dezbatere obișnuită. Dezbaterele tibetane au reguli clar definite: contestatarul face afirmații, iar apărătorul, așezat pe pământ, fie acceptă, fie nu acceptă afirmația drept un adevăr, apoi lansează provocarea ca ea să fie susținută de logică și de pasaje scripturale. Însă dezbaterea în cauză era mai mult decât atât. Apărătorul îl provoca pe contestatar. Era încleștarea a două minți extraordinare și mă fascina.

Fără a-i scăpa aluzia celuilalt, pare-se că apărătorul călcase direct în capcana care îi fusese pregătită. Contestatarul a continuat:

— Oare n-a spus Buddha: „Învățătura mea nu e o filosofie, ci rezultatul experienței nemijlocite?” N-a spus el: „Învățătura mea este un mijloc de exersare, de antrenament, nu ceva de care să te ții cu îndârjire sau ceva ce trebuie venerat”? Buddha și-a învățat discipolii pentru ca, la rândul lor, ei să ne învețe pe noi. Credința noastră ne este cel mai bine transmisă de cei care au trăit experiența, nu de cei care doar au studiat-o. Cum poți studia și explica culoarea albastră, dacă nu ai văzut niciodată culoarea albastră?

Încă șezând pe pământ, apărătorul a schițat cu mâna un cerc mare prin aer.

— Nu accept. Un discipol bun va așterne pe hârtie ceea ce a învățat, spre a le împărtăși și altora. Scrierile sale garantează că experiența va dăinui, spre a le folosi și altora. A găsi calea pentru tine însuși este un lucru bun și nobil. A găsi calea și a schița o hartă pentru alții este și mai bine. Nu e oare mai bine să îi binecuvântezi pe alții, decât doar pe tine însuși?

Nici nu a mai fost nevoie ca întrebarea călugărului apărător să se încheie cu o bătaie din palme. Toată lumea înțeleșese perfect ideea. Imediat, mulțimea și-a îndreptat atenția către călugărul care stătea în picioare. Cum avea să răspundă la cele auzite?

Dezbaterea a început să se încingă. Călugărul contestatar și-a ridicat glasul întrebând:

— Vrei să spui că nu avem de ales? Singura modalitate de a găsi comori este să urmăim o hartă? A murit Buddha? Nu s-a reîntors el la noi? Oare nu cumva avem așa mare nevoie de scrieri pentru că ție îți lipsește credința în Buddha reîncarnat?

Spunând acestea, a pocnit iarăși din palme, întinzând apoi mâna stângă, semn că așteaptă un răspuns din partea apărătorului. Însă, înainte ca oratorul așezat să apuce să răspundă, contestatarul l-a întrerupt, continuându-și argumentația:

— Nu accept. La ce sunt bune scrierile unui învățător, dacă avem acces la învățătorul însuși? Scrierile nu sunt altceva decât un vehicul temporar care ne poartă de pe un țărm pe celălalt, atunci când învățătorul lipsește. După cum spunea Buddha:

„Doar un prost ar căra după el o luntre, după ce a ajuns deja pe țărnul eliberării.”

Lucrurile se îndreptau în direcția bună. Pornise dezbaterea aprinsă pe care tatăl meu o așteptase cu nerăbdare. Vocile competitorilor răsunau tot mai tare, însă deocamdată tonul lor nu ascundea nimic amenințător sau violent. Scopul primordial al dezbaterii era să își ascuță și perfecționeze abilitățile de apărare a credinței budiste și a căii vieții, prin logică și adevăr. Subiectele variau întotdeauna, însă erau bine gândite și urmăreau un scop anume.

Călugărul așezat a arătat calm spre capul său, răspunzând:

— Trebuie să mă bazez numai pe ce am învățat; și am învățat prin experiențele mele, prin experiențele altora și prin educarea minții. Buddha mi-a spus să gândesc, așa că gândesc. Buddha mi-a spus să citesc, așa că citesc. Buddha mi-a spus să mă rog, așa că mă rog. Dacă te concentrezi în mod exagerat asupra uneia dintre ele, este ca și cum le-ai neglija pe toate. Buddha ne-a învățat cele Patru sprijine: mai întâi, să ne sprijinim pe spiritul și înțelesul învățăturilor, nu pe cuvinte. În al doilea rând, să ne sprijinim pe învățături, nu pe personalitatea învățătorului. În al treilea rând, să ne sprijinim pe înțelepciunea reală, nu pe o interpretare superficială. Și în al patrulea rând, să ne sprijinim pe esența unui cuget pur, nu pe percepțiile noastre părtinitoare.

Auzind aceasta, contestatarul răcni:

— Dar ignori spusele lui Buddha: „Nu accepta nimic pentru simplul motiv că ți-a fost transmis de învățătorul tău, sau pentru că stă scris în cărțile tale sacre, sau pentru că este crezut de mulți, sau pentru că l-ai primit de la strămoșii tăi. Acceptă și trăiește numai potrivit cu ceea ce îți va îngădui să vezi adevărul față în față.” Ce cale mai bună de a găsi adevărul poate exista, decât să înveți nemijlocit de la cei care l-au experimentat?

Apărătorul a răspuns ridicându-și privirea:

— Pricina nu s-a lămurit. Care îți este dovada? Nu vei fi pedepsit din cauza ignoranței tale, ci vei fi pedepsit de însăși ignoranța ta.

Am stat acolo ore în șir, ascultându-i cum se contrau în toate felurile. Faptul că îi auzeam pe acești doi *lama* înțelepți dezbătând stâlpii și virtuțile budismului era una dintre cele mai bune modalități de a dobândi o educație. Nu știu cine a câștigat până la urmă, însă ambii călugări au fost sărbătoriți cu mâncare gratuită din partea sătenilor, pentru efortul lor de a ne îmbunătăți tuturor abilitățile de apărare a propriei credințe și a felului nostru de viață.

Peste doar câțiva ani de la această întâmplare aveam să mă cufund cu totul în căutarea personală a iluminării. Nu aveam de unde ști pe atunci modul surprinzător în care călătoria mea mă va conduce spre întâlnirea față în față cu Adevărul, și nici nu puteam anticipa consecințele pe termen lung ale descoperirii acestui Adevăr...

Partea întâi

Cum am învățat căile lui Buddha

Născut în munții din Tibet

M-am născut într-un mic sătuc muntos din districtul Jichu, în aceeași provincie chineză de unde este originar Dalai Lama. Am devenit călugăr budist în momentul în care părinții mei m-au dus ca dar la templul budist tibetan din vecinătate, în jurul vârstei de cincisprezece ani. Dar și în cele mai timpurii amintiri ale mele, mă socoteam întotdeauna drept călugăr. Nu știam cum altfel să mă refer la propria persoană. Nu aveam nicio altă identitate. Urmasem căile divine ale lui Buddha întreaga mea viață.

Familia mea se trage dintr-o lungă genealogie de budiști tibetani. Acest lucru îmi este, deci, în sânge. Este moștenirea mea. Generații de-a rândul, familia mea a slujit în cele mai înalte niveluri ale organizării monahale și i-a învățat pe alții cum să urmeze căile lui Buddha.

În Tibet, totul gravitează în jurul budismului tibetan și nu se ia nicio decizie fără autoritatea lui *lama*. Prin *lama* se înțelege un lider spiritual foarte respectat, dar de fapt el este mai mult decât un lider. Mulți *lama* sunt considerați reîncarnarea unor înțelepți și învățători de seamă din generațiile anterioare. *Lama*, a cărui titulatură înseamnă, în traducere directă „cel superior”, constituie piatra din capul unghiului a poporului tibetan. Ei sunt magistrații satului, consilierii matrimoniali, învățătorii din mănăstiri, liderii politici la nivel național și deținătorii unor funcții similare semnificative.

Lama joacă un rol cheie în viața de zi cu zi a oamenilor. Pentru familiile precum cea în care m-am născut eu, ei funcționează similar unui pastor creștin, dar sunt totuși mai mult decât atât.

Născut în munții din Tibet

Adesea le dau nume copiilor nou-născuți și își încorporează propriul nume în cele pe care li le dau. Cu cât influența unui anume *lama* este mai considerabilă, cu atât vom găsi mai mulți copii care îi poartă numele. Eu am primit numele *Tenzin* de la un *lama* senior pe care îl urma familia mea. Numele provine de la cel de-al paisprezecelea Dalai Lama. Cum acesta a devenit extrem de faimos, în ziua de astăzi mulți tibetani se numesc așa.

Am fost al șaselea și ultimul copil născut de mama mea. Înainte de mine, a mai avut trei băieți și două fete, însă una dintre surorile mele a murit la naștere. Eu eram păpușica familiei și simțeam că aveam o relație specială cu mama mea. Nu știu dacă era adevărat sau nu, însă întotdeauna am trăit cu impresia că sunt copilul ei favorit. Frații mei mai mari mă acuzau în permanență de acest lucru și, în multe privințe, la fel credeam și eu. Reușeam să petrec mai mult timp cu mama, în comparație cu frații și surorile mele, pentru că adesea ei erau împovărați cu diferite treburi casnice, pe care eu nu le aveam de îndeplinit, cu toate că, mai târziu, mi se cerea și mie să muncesc la câmp.

Mama păstra întotdeauna dulciuri speciale, pe care le ascundea prin casă pentru mine. Și când nimeni nu se uita, mă bătea ușurel pe umăr, îmi făcea semn spre vreo oală sau geantă veche și îmi spunea să caut sub ea. Acolo găseam de fiecare dată o bomboană sau alte bunătăți. Imediat ce o înșfăcam, mama își ducea degetul la buze, spre a-mi da de înțeles ca nu care cumva să povestesc cuiva despre asta.

Având doar cinci copii, familia noastră era considerată un pic mai mică decât majoritatea. Mama mea provenea dintr-o familie tibetană mai tipică în ce privește mărimea. Avea unsprezece frați și surori și, cum ea se număra printre mezinii familiei, diferența de vârstă dintre mine și bunicii materni era imensă. Au murit cu mult înainte de a putea să îi cunosc prea bine.

Cu excepția mănăstirilor tibetane, care consemnează cu mare atenție tot ceea ce se întâmplă în viața unor *lama* de seamă, nu prea existau alte căi de a urmări linia genealogică a oamenilor de rând precum bunicii mei. Astfel, nu știu de unde proveneau,

când s-au căsătorit sau alte detalii despre viața lor. În Tibet, părinții nu prea vorbesc despre istoria familiei sau despre arborile genealogic, dacă acesta nu are legătură cu vreo rudă care a fost un călugăr sau lider religios bine-cunoscut.

Satul nostru era alcătuit din aproximativ treizeci de familii, care locuiau pe coasta unui munte. A rămas până în ziua de azi un sat tibetan obișnuit. Terenul este sălbatic și pietros, iar climatul, uscat. În Tibet, aerul este mai rarefiat decât în alte regiuni ale Chinei, din pricina altitudinii. Călugării care ne vizitau satul venind din depresiune se trezeau că li se face rău în primele ore de la sosire, din cauza nivelului scăzut de oxigen.

Împrejurul satului, cât vezi cu ochii, nu dai decât de munți cafenii, nisipoși. Râuri sunt puține, iar copaci, aproape deloc. În lunile aspre de iarnă, furtunile de nisip răscolesc fără milă tot ce le iese în cale și nu mai găsești aproape niciun semn de viață verde. Nu prea avem flori și iarbă. Până la sosirea ploilor de primăvară – dacă vin și acestea – nu mai rămân decât câțiva copăcei plantați ici-colo, joși și subțiri, împodobiiți cu vreo două frunzulițe verzi.

În copilăria petrecută în satul nostru, principalele recolte erau grâul și orzul de munte. De asemenea, cultivam ridichi și cartofi, când ne permitea iarna. Spre deosebire de orașele mai mari din China, satul meu nu era deloc poluat. Marea majoritate a producției și agriculturii se făceau natural, iar risipa de resurse era minimă. Pe timpul zilei puteai vedea la kilometri distanță, în orice direcție. Iar noaptea, se vedeau parcă toate stelele de pe cer.

Casa mea era construită din lutul maroniu obișnuit în zonă și concepută în același fel în care își fac tibetani locuințele de mii de ani. Culoarea kaki deschis a casei se potrivea cu peisajul muntos înconjurător, arid și nisipos. Cum copacii erau foarte rari, trebuia să folosim drept combustibil pentru foc balegă uscată. Adunam excrementele turmelor de animale cât erau calde încă și moi, adăugam paie peste ele și le frământam cu mâinile, făcând din ele un soi de turte rotunde. Apoi sprijineam turtele acestea

Născut în munții din Tibet

mari, rotunde și umede de pereții exteriori ai casei, ca să se usuce la soare.

Și interiorul locuinței noastre era tipic tibetan, conceput fiind ca o singură încăpere mare unde locuiam cu toții. Bucătăria, sufrageria și dormitorul erau toate integrate într-o singură zonă principală. În mijlocul casei noastre se afla o sobă pântecoasă neagră, de fier, pe care o foloseam pentru a găti, pentru a ne încălzi ceaiul și, iarna, pentru încălzirea locuinței. Ziua ședeam în jurul sobei, pe un postament mai înalt de lemn, care noaptea se preschimba în pat. Dormeam cu toții laolaltă, pe niște saltele subțiri, în jurul sobei celei mari și întunecate.

Tot pe acel postament de lemn m-am născut și eu. Femeile din sat nu merg la spital pentru a-și aduce pe lume copiii. Conform tradiției, moașa vine și stă alături de mamă pe tot parcursul travaliului și toți se roagă să nu apară vreo complicație gravă.

Mama și-a pierdut unul dintre copii născând în stilul tibetan tradițional și a supraviețuit acestei grele încercări, deci se poate spune că ne numărăm printre familiile norocoase. De regulă, atunci când o mamă are probleme în timpul nașterii, își pierde nu doar pruncul, ci și propria viață. Însă mama mea este o femeie rezistentă, robustă și toții locuitorii satului o cunoșteau și o respectau. Avea o putere liniștită ce emana din însăși personalitatea sa. Prezența ei energică nici nu se cerea anunțată. Era, pur și simplu, acolo.

Mama depunea toată munca grea, ostenitoare necesară pentru a ține pe roate familia noastră. Îngrijea animalele. Ara câmpul și strângea recolta. Măcina grâul manual și cocea pâinea. Tăia animalele și gătea carnea. Făcea curățenie în casă și le purta de grijă copiilor.

Când m-am născut eu lângă soba neagră de fier era anul 1969 – la scurtă vreme după ce Mao Zedong, conducătorul Chinei, preluase controlul asupra Tibetului. Dalai Lama a dat ordin ca tibetanii să accepte ocupația lui Mao Zedong, dar ulterior s-a refugiat în India pentru a-și salva viața. A lăsat poporul tibetan să sufere sub greutatea deciziei sale.

În perioada aceea, oamenii mureau, pretutindeni în țară, din cauza înfometării, ca efect al „Marelui salt înainte” din China (1958–1961), o campanie economică și socială eșuată, organizată de Partidul Comunist. Totuși, poporul tibetan nu a fost niciodată bogat, așa că oamenii erau obișnuiți să supraviețuiască din roadele pământului și să învingă cele mai aspre condiții. Poporul chinez, în schimb, nu s-a descurcat la fel de bine. Zece milioane dintre ei au murit în anii aceia.

În multe privințe, vremurile acelea nu au fost ușoare pentru nimeni – nici pentru chinezi, nici pentru tibetani.